

Mijn volgende roman gaat gewoon weer lekker over een historisch onderwerp. Niet meer over mij

maatschappelijk werk in Alkmaar. Later verhuisden we naar het oosten van het land en ging ik als leidinggevende werken bij Bureau Jeugdzorg in Nijmegen. Ik was daar altijd bezig met multiprobleem-gezinnen, met uithuisplaatsingen, met gedoe, ellende, crisis. Ook toen waren er wachtlijsten, was er geen plek en geen geld, en moest je die kinderen eigenlijk altijd laten zitten. Toen ben ik weer overspannen geworden, en dacht ik: óphouden met die hulpverlening."

In dat curriculum vitae zit weer die dubbelheid: zegevierend in het werk, maar persoonlijk soms ploegend door een stroperige neerslachtigheid. „Ik ben altijd succesvol geweest in de dingen die ik deed”, vertelt ze. „Maar tussendoor zat ik in de ziekteket. Dan was ik ziek, zwanger, zwak, misselijk. Zo heb ik het jaren volgehouden, en in de ogen van mensen was ik geslaagd. Alleen de mensen die heel dichtbij mij waren, wisten dat ik heel zware periodes had. Maar ja, daar hebben we het toch niet over? En dan was ik ook nog eens in staat, ook als ik heel somber was, om gewoon te doen alsof. Dat geldt voor veel sombere mensen: die kunnen heel goed doen alsof.”

Openhartigheid

In die openhartigheid zit misschien haar kracht, overweegt ze hardop. De afgelopen jaren schreef ze literaire essays voor *de Volkskrant* en *Trouw*, waarmee ze inzicht gaf in het leven van haar familie: over haar jongste zoon die in een café een bierglas in zijn gezicht kreeg kapot geslagen en pas bij de strafzaak in gesprek kon komen met de dader; over haar oudste zoon die ineens gegrepen werd door een auto-immuunziekte die eindigde in acuut nierfalen, waarna haar man een nier doneerde; over haar eigen beslissing om na opnieuw een periode van depressie haar verzet te

Roman

Dwaallicht

Josha Zwaan

Ambo Anthos, 19,99

staken en zich antidepressiva te laten voorschrijven. „Voor die openhartigheid heb ik sowieso wel vijftig moeten worden”, vertelt ze. „Ik ben gedebuteerd toen ik 45 was, en toen was ik nog niet zover.” Met die persoonlijke essays gaat ze door. In april 2016 verschijnt de essaybundel *Zijspoor*, die nog dieper zal ingaan op de periode waarin haar oudste zoon voor zijn leven vreesde.

De hulpverlening zit haar nog steeds in de aderen. Na haar vertrek bij Bureau Jeugdzorg werkte Josha Zwaan jaren als persoonlijke coach. Nog steeds trekken lezers van haar romans, die elk gaan over getroebleerde vrouwen, haar soms aan de mouw met de vraag of ze een persoonlijk gesprek met de schrijfster mogen hebben. „*Parnassia* is bijvoorbeeld het verhaal van een Joods meisje dat ondergedoken zat, maar na de oorlog niet teruggeven wordt aan haar ouders. Dat boek gaat over het opgroeien met de verkeerde identiteit, niet weten wie je bent. Daar kreeg ik veel reacties op van mensen met een verwant verhaal. In dat boek laat ik ook zien hoe je lichaam vertaalt wat je voelt: de hoofdpersoon heeft veel fysieke reacties, terwijl in haar hoofd het idee zit dat ze alles onder controle heeft. Iemand mailde mij: dat herken ik, dat heb ik ook. Dat is een intuïtieve manier waarop mensen hun gesprekspartners zoeken: bij jóú moet ik zijn.”

„Weet je”, zegt Josha Zwaan, terwijl ze door de keuken loopt: „mijn volgende roman - dus niet het boek *Zijspoor* over mijn zoon, maar de roman daarna waarvoor ik nu research doe - gaat gewoon weer lekker over een historisch onderwerp. Met héél veel beschadigde mensen, maar niet meer over mij”, grinnikt ze. Dat is wel weer eens lekker. Ik ben er nu wel eens klaar mee het zo dicht bij mij zelf te houden. Dat is heel vermoeiend, hoor.” En ze lacht.